

Universal Declaration of Human Rights - Baoulé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sran mmla mun be mɛn nun ɔ boɛ

Ibo boɛ

Kɛ ɔ fin kɛ sran kwɔlakwa i sran buɛ ɔ fin blɔɔ'n ti, kɛ i sran-mmla ɔ nin sran kwɔlakwɔ liɛ'n sɛ'n ti, kɛ isɔ nin ye ɔ nin fɔundi, nanwɛ atin, aklunɔɛ ba mɛn nun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ sɛ be si'a sran-mmla mun, nan sɛ be bu'a be like fi, i sɔ nin ye ɔ fa sa tɛtɛ yewa'n ba'nti, sange kɛ ɔ fin kɛ be seli kɛ mɛn nga mɔ i nun sran mun be di be fɔundi, mɔ be kwɔla be kan be klunklo ndɛ, be kwɔla be sɔ be klunklo like, mɔ sɛkunɛ ɔ nin yalɛ b'a jaso su, i sɔ mɛn mɔ be wan sran kundɛ i dan'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ i dan lika nin ye le kɛ ɔ fata kɛ mmla su awa ye ɔ nian sran-mmla mun be suɔ, kɛ ɔ ko yo nan b'a mianmian-man sran nan w'a faman ya w'a jaso-man be nga be fa kwɔlɛ nin sran tɛtɛ yolɛ be fa be tintin i su be wun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ like nga ɔ ti kpa dan yeɛ mɛn mun b'afien janvɛ kɛkle diwa'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ mɛn unmuan nun nvle mun be yali be wan be kan be sie su yekun kɛ be te lafi sran-mmla su dan, sran ɔ ti like dan, ɔ le'a gua, bla nin yasua be sɛ. Be wan i sɔ'n ti, like nga ba ko yo nan sran mun b'a nyan alaje, nan aklunɔɛ w'a ba be wun, fɔundi nun, i sɔ like nin ye be wa yo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nvle nga be wo anyia sɔ nun, be wan be nin like nga be flɛ, kɛ "Mɛn mun be Bo Yekun Anyia" be bo yekun be bo mandɛn nan sran i fɔndi ɔ nin i sranmmla be kaci ninge mɔ sran kwɔlakwɔ i ti wo be bo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nga ɔ ti kpa dan yeɛ kɛ sran mun be ngba be fa be ti be wɛ sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi be bo'n ti

Anyia Dan wan kɛ Ndɛ nga be kɛn ye'n, ɔ fata kɛ ɔ kaci kɛ like mɔ i dɛnman ye sran kwalkwɔ nian; mɛn kwɔlakwɔ be kundɛ be kɛn; ɔ ye sɔ nan mɛn kwɔlakwɔ su sran o, mɛn kun i siesielɛ ninge mun, be bu Ndɛ Dan nga i akundan cɛn kwɔlakwɔ, be bo mandɛn ɔ nin sran mun be fluwakleɛ, ɔ nin ngwɛɛ kleɛ, be yo man sran mun be dan lika si sran-mmla ɔ nin fɔndi; kɛ be ko si be kpɔkun be yo bleble, mɛn kun nun o, mɛn ngba nun o, man sran mun be ngba be si i sɔ ndɛ: mɛn nga be trannin annuanzɛ dan i ase be nun sran mun o, be nga be wo i sɔfue mun be bo'no, ɔ fata kɛ i sɔ sran mun be ngba be si sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi.

Tikle kikli

Sran mun be ngba, kɛ be wu be ɔ, be ngba be sɛ, fɔndi nun, sran-mmala nun. Be si akundanbu, be si su ɔ fata kɛ sran mun be tran'n, be tran aniaan nun tranɛ.

Tikle 2

Sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi nga ɔ wo Ndɛ dan nun, sran kwɔlakwɔ kwɔla fa ye ilie; ɔ le'a kɛ e ti sran nvle ngunmin, kɛ e wunnɛn ti'a kun, e anien ti'a kun, e bo lika ti'a kun, e like sɔwa ɔ ti i ngunmin, e politiki angundan ti'a kun, e fin'a lika kun, ɔ le'a kɛ wie ti sikafue, wie ti yalɛfue, kɛ wie mun be osu ti wlengbi, wie mun be osu ti kanga.

I kungba yekun, be kwɔla'a kpaman sran mun be nun be se'ake nga ti bue nga su sran, nga be wun'en i lie wɛ'n kpa, be wun'an mɛn nga su ɔ fin ɔ: be kwɔla'a be se'a sɔ, kanzɛ sran fin nvle uflɛ suo, sɛ nvle sɔ ɔ le i fɔundio, kanze i ti wo mɛn uflɛ i bo o, ɔ nunmɛn i ti bo nun tilɛ o.

Tikle 3

Sran kwalakwla, ɔ fata kɛ be sɛsɛ i nguan, be wukɛ i ɔ di i fɔundi, be sɛsɛ ibɔɔɔ ba unmun.

Tikle 4

Be kwla'a be fa-man sran be kaci'a kanga. Sran kanga yolɛ nin i fatɔ ɔ nin i ninge i fa sɔ mun be yowa, ba tanninnin be ngba be atin.

Tikle5

Be kwla'a be ye'a sran fi like tɛtɛ mun, be wlɛ-mɛn i bisva, be kwla'a be yo-mɛn i ninge nga mɔ ɔ ye sran finfin, mɔ ɔ kaci sran kɛ blo nnɛn mun be sa.

Tikle 6

Lika kwlakwla nga sran kun wo, ɔ fata kɛ be bu i sran, ɔ fin i mmla su.

Tikle 7

Sran mun be ngba be sɛ mmla mu be nyrun; i sɔ'n ti, ɔ fata kɛ mmla mun be wutu be su, be ngba. sran kwlakwla, ɔ fata kɛ be wuke i nan sran nun kpakpawa w'a nyɛn-mɛn; sran nun kpakpawa ɔ ti kɛ Ndɛ nga i gblu tɔwa sa.

Tikle 8

Sran kwmakwla le atin ɔ ko to ibɔɔɔinvle su jɔlɛ difuɛmun, sɛ ɔ fin nan be bu i anunnflin i fɔundi-mmla su, fɔundi-mmla nga be klɛli i fluwa nga be flɛ i kɛ "mɛn i takawa i bo fluwa".

Tikle 9

Be kwla'a be tra-man sran ngbɛn sa, be kwla'a be wlɛ-mɛn i bisua, be kwla'a be tu-mɛn i mɛn kun su ngbɛn sa.

Tikle 10

Sɛ be sanman sran, nan ndrumun tran nun, ndɛ nga ti yɛ be sanman i, ɔ fata kɛ nzraa nun, nanwlɛ nun, jɔlɛ difuɛ mun, be nga be ti nun-man sran fi bo'n, mɔ be ti nanwlɛ sran, be yɛ ɔ fata kɛ be ken i sɔ ndɛ liɛ niɔn: be yɛ be kwla se kɛ sɛ ɔ wo i ndɛ fɛ su o, sɛ kusuman, nzanman mɔ be sanmanin i, ɔ ti atin su o.

Tikle 11

1. Sran kwla nga b'a sɛnmɛn i ndɛ kun ti, kɛ be nian kan ndɛ mɔ be nian bu-man, i sɔ fuɛ'n be kwla'a se'a kɛ i ndɛ yo'a fɛ. A wun kɛ be kwla be se sɔ, san b'a di jɔlɛ, be ngba be ngba be nyrun, ato a wlu'a nun, be nga be ko jrɛn i sin i ti kplilɛ b'a jran.

2. Be kwla-man be bu-man ndɛ be guɛ'ɛ sran kun su; sɛ ndɛ ti yɛ be sɛnmɛn i, i nun nga ɔ fa ye sa sɔn, mmla wie fi, i nvle liɛ su mmla o, mɛn nun mmla o, be bu'ɛ i sɔ like liɛ'n kɛ ɔ ti like tɛ. I ng'ɔ wuka su, yɛlɛ kɛ alamandi nga be fu i, bisua nga be wlɛ i, be nuan kwla'a tra-man nga be fa be yo i sɔ titi'n

Tikle 12

Be kwla'a be wla-man be nuan sran kun i awlo nun ndɛ mun be nun ngbɛn, i awlo nun ndɛ i tranwlɛ, i fluwa nga ɔ klɛ'n, i fluwa nga be klɛ i, be kwla'a be kɛn'ɛn i wun ndɛ ngbɛn, be kwla'a be saci i dunman ngbɛn. I sɔ ninge liɛ mun be ti, ɔ fata kɛ mmla mun be sasa sran kwlakwla.

Tikle 13

1. Sran kwlakwla ɔ kwla wlanwlan sin, nvle kun nun, lika nga ɔ klɔ kɛ ɔ tran'n ɔ kwla se kɛ wa yɛ n klɔ kɛ n tran.

2. Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ ɔ jaso nvle kun su ɔ ɔ lika nfle; ɔ kwla jaso ibɔɔ nvle lie'n su, kpɔkun ɔ kwla sɛ i sin ɔ ba i nvle lie'n nun yekun.

Tikle 14

1. Sɛ nvle kun su be kle sran kun yalɛ, sran sɔ'n ɔ le atin ɔ ɔ mantan nvle ufue ɔ ɔ kwla sɔ i nun ɔn.

2. Sange i sɔ atin lie'n, wɔ nga a ye sa tɛtɛ ɔ ɔ ɔ kɔ-man Mɛn b'Anyia be ndɛ lie su'n, wɔ nga a ye i sɔ sa tɛ ɔ fata kɛ be sanman wɔ'n, sa kpa, a kwla'a a jɛn-mɛen i sɔ atin su kan-man ndɛ.

Tikle 15

1. Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ ɔ nyen i aulie nvle

2. Be kwla-man be se-man sran kun kɛ, ɔ fin andɛ a le'a aulie nvle wie kun, i sa sɔ ngbɛn; kusuman, sɛ sran kun wan ɔ kaci i aulie nvle, ɔ le atin kaci.

Tikle 16

1. Kɛ be ko nyin yasua kun ɔ nin bla kun, be le atin be ja be wun, be taka be awlo; ɔ fata kɛ ndɛ kɛ nvle ufle nun sran, mɛn ufle nun sran, like sɔwa wafa ufle sran, ɔ fata kɛ i sɔ angundan wlu nun. Be aja nun, be nyɔn be sɛ; be nun kun se'a kɛ ɔ tin kun su: i blɛ nga be ja o, kɛ be titi aja nun o.

2. A wun kɛ be ja'n, uun be nyɔn be nuan w'a yekun, be klun klo su.

3. Awlo bo ɔ ti kɛ ananganman like sa, ye ɔ ti nvle kun su sa i olui niɔn; ɔ fata kɛ nvle ɔ nian su kɛ i nyima sa, kɛ awa wukɛ i.

Tikle 17

1. Sran kwlakwla, i kungba anɛ, ɔ nin sran ufle mun anɛ, ɔ kwla le i ti bo nun like.

2. Be kwla'a le'a sran fi i ti bo nun like i sanun.

Tikle 18

Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ ɔ bu i ti bo nun angundan, ɔ nyen i klun ndɛ, ɔ kwla sɔ i like wafa nga ɔ klo i'n; kɛ ɔ fin i lɛ kusuman, sɛ i wan ɔ kaci nan ɔ sɔ like ufle'n, sɛ i wan ɔ bu akundan ufle'n, ɔ le atin ɔ kaci. Sɛ i wan i klun akundan lie'n, i like sowa lie'n, sɛ i wan ɔ bo be jɔ, i ba kungba o, ɔ nin sran ufle mun o, ɔ le atin ɔ bo be jɔ; sɛ kusu i wan ɔ ye i like aswre nun, ɔ le atin yo. I kwlaa ngo'lɛ, ɔ kwla klɛ i fluwa nun, ɔ kwla yo like kwlakwla nga fata kɛ ɔ yo; sran fi kwla'a tannin i atin.

Tikle 19

Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ ɔ bu i bɔɔ ti bo nun akundan, ɔ kɛn i klun ndɛ nga i wan ɔ kan'n. I sɔ i sin yeke kɛ sɛ ɔ kɛn i klun ndɛ'n, be kwla-man be kle'ɛ i yalɛ; i sin nin yeke kɛ ɔ le atin kundɛ ndɛ mun be tilɛ; i kusuman kwla bo ndɛ ɔ nin nzɛbua mun be jɔ kle sran mun; like kwlakwla nga ɔ kwla fa bo i sɔ jɔlɛ lie, ɔ fa bo; ɔ nun-man i ti nun kaan kɛ awɛ wo nvle mun b'afien.

Tikle 20

1. Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ ɔ nin sran ufue mun be ya anyia; ɔ kwla wlu anuanɛ nga ɔ ti'a nzaje anuanɛ nun.

2. Be kwla'a be mianmian-man sran kun ɔ wlu-man anuanɛ kun nun.

Tikle 21

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ, i bɔbɔ i nvle liɛ'n su, ɔ tran awa i juman be ti, sɛ nɛn i bɔbɔ trele sa, ɔ kwla yo i janunfue.

2. Sran kwlakwla ɔ le atin, nán ndrunmun kan tran nun, mɔ di i bɔbɔ i nvle'n su awa juman.

3. Nvle kun su i sran unmwah mun, be ye be man nvle ɔ i su gbɛngbɛn be fangan. I ɔ'n ti, ɔ fata kɛ be yo manwle nun vote, nan sran mun be ndɛ nga ɔ wo be klun, b'afɛ i ɔ b'a kan vote'n le nuan; kɛ i nuan ko ju'n, ɔ fata kɛ ɔ sɛn i wun; sran ngba vote o, aswre vote o; i kwlaa nga ɔ yo ɔ, vote i yowa, nan mianmianlɛ tran nun, sran kun i klun vote yɛ ɔ vote ɔ.

Tikle 22

Sran kwlakwla, kɛ mɔ ɔ ti nvle kun su sran'n, ɔ fata kɛ ɔ nyan awa sran anwukalɛlike, ɔ le awunnyanmbelusɛ atin, awasranwukalɛ atin, be nyin su yiyilɛ ninge atin; i ɔ ninge mun yɛ be ti sran kwlaa cinjin, be yɛ be yi sran i sran lika nglo ɔ, be yo i fɔundi-mmla be dan; i ɔ'n fin nvle kun i mandrɛn bowa nun, ɔ fin mɛn mun be wun wukawa nun, ɔ fin nvle kun i siesiewa nun, ɔ fin nvle kun i nun anyanbewun ninge mun nun.

Tikle 23

1. Sran kwla ɔ le atin mɔ ɔ di i bɔbɔ i klunklo juman, juman i fa diwa ɔ nin i akatua be ti i klunsu; ɔ fata kɛ be nian i su, nan man ɔ tran sa ngbɛn kɛ ɔ nyan-man juman

2. Sran kwlakwla i juman nga ɔ di, i su sika cɛ yɛ ɔ fata kɛ be mɛn i ɔ, ɔ le'a kɛ sran kun ɔ le i akatua, sran kun ɔ le i akatua

3. Sran kwlakwla, kɛ ɔ di juman'a ɔ fata kɛ i akatua nga be tuɛ i'n, ɔ ju i bɔbɔ, i yi ɔ nin i mma mun be wun siesielɛ kɛ ɔ fata kɛ sran fa siesie i wun sa. Sɛ akatua ɔ'n ju-man, awa wuka su ɔ yo ye.

4. Sran kwlakwla ɔ nin i wiengu mun be kwla be taka jumandilɛ anuanzɛ, sran kwlakwla ɔ kwla wlu i ɔ anuanzɛ liɛ nun ɔ fa kpli i like nga ɔ lo i i ti.

Tikle 24

Sran kwlakwla, kɛ ɔ di juman'n, ɔ le atin ɔ lo unmiɛn, ɔ le blɛ wie ɔ ɔ yiyi i nyisu ɔ. ɔ fata kɛ ɔ nga mɔ ɔ fa di juman, nan ɔ cɛ ngboko; yɛ afuɛ kun nun i blɛ mɔ ɔ di'a juman, ɔ fata kɛ be tuɛ i kalɛ.

Tikle 25

1. Sran kwlakwla ɔ fata kɛ i sa nun yo fɛ nan w'a kwla w'a ye i wun ayre, w'a kwla w'a siesie i wun, i bɔbɔ nin i yi nin i mma mun, kɛ ɔ ti kɛ alilɛ dilɛ liɛ'n, tralɛ wlawa'n, lawlɛ'n, be wun ayre yelɛ'n, blɛ mɔ ɔ di'a juman'n, mɔ ɔ tɔ tukpakilɛ'n, sɛ ɔ kwla'a nun'n, sɛ ɔ wo angbeti nun'n, sɛ w'a yo oke'n; sa yalɛ kwlakwla nga ɔ tɔ i su mɔ i sa nun a wie'n, ɔ fata kɛ awa wukɛ i.

2. Blata ɔ nin ba kangan mun, ɔ le be wukalɛ liɛ'n mɔ awa wuka be ɔ. Ba kangan kwlakwla, kanzɛ be wu be gua su o, kanzɛ be wu be aja nun o, be kwlakwla ɔ fata kɛ awa sasa be.

Tikle 26

1. Sran kwlakwla ɔ la atin mɔ be kle i fluwa. Sran fluwa klelɛ'n, kɛ ɔ fa ju kɛ sua blu su'n, sika tuale nun-man nun. ɔ fata kɛ ba kangan mun be ngba be kɔ suklu, be nun kun le'ɛ ti kɛ ɔ kɔ-man. Sukln nga be kle blalɛ juman nin juman dilɛ nun, i ɔ suklu'n, ɔ fata kɛ ɔ tru; suklu dandan mun be nun wlulɛ i atin, ɔ fata kɛ be tike man sran kwlakwla; be kpa'a sran mun be nun, sran kun ɔ nin i like liɛ mɔ ɔ kwla yo ɔ.

2. ɔ fata kɛ fluwa klelɛ ɔ yi sran i sran lika i nglo, ɔ yo man sran mun be bo nyan, ɔ yo man be nyin yi sran-mmla mun ɔ nin fɔundi-mmla nga ɔ ti fɔundi-mmla be bɔ'n. Fluwa klelɛ ɔ fata kɛ ɔ yo man ndidilɛ ba sran mun b'afien, ɔ yo man sran mun be yaci sran kun nun ɔ yo i klunklo ninge, man janvuɛ dilɛ ɔ ba mɛn mun b'afien, sran nvle mun

b'afien, like sɔfue mun be wafa b'afien. Fluwa klele i kungba yekun, ɔ fata ke ɔ man "Men mun be Bo Yekun Anyia" be ninge nga mo be yo mo alaje ko ɔ mo nun.

3. Sie mun ɔ nin nien mun, be ye ɔ fata ke be kunde fluwa i klele wafa nga ɔ nin be mma mun fata ɔ.

Tikle 27

1. Sran kwakwla ɔ le atin mo, i nvle lie'n su ninge mo ɔ ti ke be nyin su yiyiwa ninge, be sa ti ninge, aguin ninge, ɔ le atin ɔ ye i so ninge wie, ɔ le atin ɔ di su wie; ɔ le atin ɔ wuka be yo be nyrun kole ninge mun; afin se mblusue fite su, ɔ le atin di wie.

2. Sran kun, se ɔ di i be nyrun, kole aguin juman, ɔ klei fluwa, ɔ di aguin nan se i duman fite su ɔ, i mblinsue fite su ɔ ti ilie.

Tikle 28

Sran kwla ɔ le atin ɔ kunde ke sran mun b'afie, men mun b'afien ɔ ye flɔɔ, i so nan sran-mmla ɔ nin foundi nga be kan be nde Nde nga nun, b'a su mma.

Tikle 29

1. Sran kun, ɔ fata ke ɔ yo like men i nvle mo i nun ye i boɔ ɔ kwla di i foundi, ɔ kwla bo nyan.

2. Sran i sran-mmla nin i foundi su dile ɔ le'a awielie ufle, san awielie nga i nve su mmla mun be sieli ke ɔ fata'a ke sran kun i sran-mmla nin i foundi su dile ɔ tannin sran ufle mun be lie atin. I so nin ye man be kwla fa atin ndenman kpa su, aunje ɔ ba nvle nga mo i su kpen siele ɔ wo sran kwakwla sa nun nun.

3. Sran-mmla nin foundi ng'ole be kwla'a fa-man be yo'a like fi mo ɔ kaci i sin si Men mun be Bo Yekun Anyia be atin lie'n

Tikle 30

Awa kun, sran akpasua, sran kun, be kwla'a be jran-man de nga i nun tre ba kun su be se'a ke be le atin mo be di juman wie, be yo ninge wie mo ɔ ti sran-mmla nin foundi nga be wo ye be sakiwa.
